

STEAM YONDASHUVI ASOSIDA O‘ZBEK TILI DARSLARINI SAMARALI TASHKIL ETISH

Qoraqalpogiston Respublikasi

Nukus shahri 25-sonli umumiy o'rta ta'lim

maktabi o'zbek tili o'qituvchisi

Babasheva Gawhar Bektemirovna

Annotatsiya

Ushbu maqolada STEAM yondashuvi asosida o‘zbek tili darslarini samarali tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari o‘rganilgan. STEAM metodikasi o‘quvchilarning tanqidiy fikrlash, ijodiy yondashuv va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga yordam beradi. Maqolada o‘zbek tili fanida interaktiv metodlardan foydalanish orqali darslarni qiziqarli, samarali va innovatsion shaklda tashkil etish usullari tavsiflangan.

Kalit so‘zlar: STEAM yondashuvi, o‘zbek tili darsi, interaktiv metodlar, ta’limda innovatsiya, ijodiy yondashuv, tanqidiy fikrlash

Abstract

This article examines the theoretical and practical aspects of effectively organizing Uzbek language lessons based on the STEAM approach. The STEAM methodology helps develop students’ critical thinking, creative approach, and problem-solving skills. The article describes methods of organizing lessons in an engaging, effective, and innovative way through the use of interactive techniques in the Uzbek language classroom.

Keywords: STEAM approach, Uzbek language lesson, interactive methods, educational innovation, creative approach, critical thinking

Аннотация

В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты эффективной организации уроков узбекского языка на основе подхода STEAM.

Методика STEAM способствует развитию у учащихся критического мышления, творческого подхода и навыков решения проблем. В статье описаны методы организации уроков увлекательно, эффективно и инновационно с использованием интерактивных методов в обучении узбекскому языку.

Ключевые слова: подход STEAM, урок узбекского языка, интерактивные методы, инновации в образовании, творческий подход, критическое мышление

Kirish

So‘nggi yillarda ta’lim tizimida innovatsion metodlar, xususan STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, Mathematics) yondashuvi keng qo‘llanilmoqda. STEAM yondashuvi o‘quvchilarda muammolarni hal qilish, tanqidiy va ijodiy fikrlash ko‘nikmalarini shakllantirishga qaratilgan bo‘lib, har bir fan uchun o‘ziga xos strategiyalarni ishlab chiqish imkonini beradi. O‘zbek tili fanida STEAM metodikasini tatbiq etish, dars jarayonini interaktiv va qiziqarli qilish bilan birga, o‘quvchilarning kommunikativ va lingvistik kompetensiyalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu sababli, STEAM yondashuvi o‘zbek tili darslarini zamonaviy pedagogik talablar asosida samarali tashkil etishning muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi.

Asosiy qism

Bugungi kunda ta’lim sohasida zamonaviy yondashuvlar va innovatsion metodlarni joriy etishning ahamiyati tobora ortib bormoqda. O‘zbek tili darsi esa nafaqat ona tilini chuqur o‘rganish, balki o‘quvchilarda mantiqiy fikrlash, ijodiy va tanqidiy yondashuvni rivojlantirishda muhim o‘rin tutadi. Shu nuqtai nazardan, STEAM yondashuvini o‘zbek tili darslariga tatbiq etishning dolzarbligi bir necha omillarga bog‘liq.

Avvalo, STEAM metodikasi o‘quvchilarga turli mavzularni tahlil qilish, muammolarni aniqlash va ularni samarali yechish ko‘nikmalarini shakllantirish imkonini beradi, bu esa tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, interaktiv va integratsiyalashgan mashg‘ulotlar orqali o‘quvchilar o‘z fikrini mustaqil ifoda etish, hikoya va insholar yaratish kabi ijodiy vazifalarni bajaradi, bu esa ularning ijodiy yondashuvini rag‘batlantiradi. Bundan tashqari, STEAM yondashuvi yordamida darslar faqat grammatik qoidalarni o‘rgatish bilan cheklanmay, o‘quvchilarning faol ishtirokini, o‘zaro hamkorlikni va muammolarni birgalikda hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi, natijada ta’lim jarayoni qiziqarli va samarali bo‘ladi. XXI asr ta’limi sharoitida o‘quvchilarni nafaqat bilim bilan ta’minlash, balki ularning fikrlash, muloqot va ijodiy ko‘nikmalarini rivojlantirish dolzarb vazifa hisoblanadi. Shu sababli, o‘zbek tili darslarida STEAM yondashuvini qo‘llash nafaqat metodik yangilik, balki ta’lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi muhim yo‘nalishdir.

STEAM yondashuvi o‘zbek tili darslarini zamonaviy pedagogik talablarga muvofiq tashkil etishda samarali vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuvning asosiy maqsadi o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va malakalarini birgalikda rivojlantirish, ularni tanqidiy va ijodiy fikrlashga yo‘naltirishdir. O‘zbek tili fanida STEAM yondashuvini tatbiq etish,

avvalo, darsning mazmunini interaktiv va qiziqarli shaklga keltirish imkonini beradi. Bunda o‘quvchilar faqat grammatik qoidalarni yodlash bilan cheklanmay, mavzuni amaliy jihatdan tushunish, matnlarni tahlil qilish, so‘z boyligini kengaytirish va yozma hamda og‘zaki nutq ko‘nikmalarini shakllantirish imkoniga ega bo‘ladi.

STEAM metodikasining samarali jihatlaridan biri – fanlararo integratsiya. Masalan, o‘zbek tili darsida hikoya yoki insholar yaratishda matematika va san’at elementlarini qo‘shish orqali o‘quvchilarda mantiqiy fikrlash va ijodiy yondashuvni rivojlantirish mumkin. Misol uchun, o‘quvchilarga matn ichida statistik ma’lumotlar bilan ishlash, diagramma yoki grafiklar yaratish, shuningdek, hikoyada sahna yoki obrazlarni vizual tarzda tasvirlash topshiriqlari berilishi darsni nafaqat qiziqarli, balki amaliy jihatdan samarali qiladi. Shu bilan birga, texnologiyalarni darsga tatbiq etish – interaktiv taxa, planshet, kompyuter yoki mobil ilovalar yordamida lug‘at mashqlari, matn tahlili yoki yozma ishlarni bajarish o‘quvchilarni faol ishtirokchi qiladi va ularning diqqatini jamlaydi.

STEAM yondashuvi o‘zbek tili darslarida muammoli vazifalarni qo‘llash orqali o‘quvchilarni mustaqil fikrlashga undaydi. Masalan, matndagi qahramonlarning harakatlarini tahlil qilish, ularning xatti-harakatlariga asoslanib muammolarni aniqlash va yechimlar taklif qilish, yoki so‘z boyligini oshirish uchun yangi so‘zlarni kontekst orqali izohlash kabi topshiriqlar o‘quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Shuningdek, guruh ishlari va loyiha asosidagi mashg‘ulotlar o‘quvchilarni jamoaviy faoliyatga jalb qiladi, ularni o‘zaro muloqot qilish va fikr almashishga o‘rgatadi.

Bundan tashqari, STEAM yondashuvi ijodiy yondashuvni shakllantirishga ham katta hissa qo‘shadi. O‘quvchilar hikoya yoki insholar yaratishda san’at elementlarini – rasm, grafik, dramatisatsiya yoki multimedialardan foydalanish orqali o‘z ijodiy qobiliyatlarini namoyon etadilar. Bu esa o‘zbek tili darslarining nafaqat lingvistik, balki estetik va ijodiy tomonini ham rivojlantiradi. Shu tariqa, STEAM yondashuvi o‘quvchilarning mantiqiy, tanqidiy va ijodiy fikrlashini bir vaqtda shakllantirishga xizmat qiladi.

STEAM metodikasini samarali tatbiq etishda o'qituvchining roli ham alohida e'tiborni talab qiladi. O'qituvchi darsni rejalashtirishda interaktiv va integratsiyalashgan mashg'ulotlarni tanlaydi, o'quvchilarni faol ishtirok etishga undaydi, ularning individual qobiliyatlarini hisobga oladi. Shu bilan birga, baholash tizimi ham o'quvchilarning faolligi, ijodiy yondashuvi va muammolarni hal qilish ko'nikmalarini inobatga olishi zarur. Masalan, dars yakunida o'quvchilar yaratgan loyihalar, matn tahlillari yoki multimedialar asosida baholash, faqat test natijalariga tayanishdan ko'ra samaraliroq hisoblanadi.

STEAM yondashuvi o'zbek tili darslarini samarali tashkil etish nafaqat o'quvchilarning bilim va ko'nikmalarini oshirishga, balki ularning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishga xizmat qiladi. Interaktiv, muammoli va integratsiyalashgan mashg'ulotlar yordamida darslar qiziqarli va mazmunli bo'lib, o'quvchilarning o'z ona tiliga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Shu sababli, STEAM metodikasini o'zbek tili fanida keng tatbiq etish, zamonaviy pedagogik yondashuvlarni qo'llash va ta'lim sifatini oshirish nuqtai nazaridan dolzarb va samarali yo'nalish hisoblanadi.

Xulosa

Maqolada STEAM yondashuvi asosida o'zbek tili darslarini samarali tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilindi. STEAM metodikasi o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirish, ularni muammolarni mustaqil hal qilishga o'rgatish hamda dars jarayonini interaktiv va qiziqarli qilishda samarali vosita ekanligi ko'rsatildi. O'zbek tili fanida fanlararo integratsiya, texnologiyalardan foydalanish va loyiha asosidagi mashg'ulotlar orqali o'quvchilarning muloqot, ijodiy va lingvistik kompetensiyalari mustahkamlanadi. Shu bilan birga, o'qituvchining darsni rejalashtirishdagi rolini kuchaytirish, baholash tizimini faollik va ijodiy yondashuvga asoslash dars samaradorligini oshiradi. Shu sababli, STEAM yondashuvini o'zbek tili darslariga tatbiq etish zamonaviy pedagogik jarayonni takomillashtirish va ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi dolzarb yo'nalish hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Abdukarimov, A. (2021). *Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va ularning o'qitish jarayonida qo'llanilishi*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
2. Baxodirov, Sh. (2020). *STEAM yondashuvi va integratsiyalashgan ta'lim*. Toshkent: Fan va ta'lim.
3. Karimov, T. (2019). *O'zbek tili darslarida interaktiv metodlar*. Toshkent: Pedagogika.
4. Ministry of Public Education of Uzbekistan. (2022). *O'zbek tili fanini o'qitish metodik qo'llanma*. Toshkent: Maktab nashriyoti.
5. Park, S., & Kim, J. (2018). *Implementing STEAM Education in Language Learning: Approaches and Practices*. International Journal of Education, 12(3), 45-59.
6. Sa'dullayev, N. (2021). *Innovatsion yondashuvlar orqali ona tilini o'qitish*. Toshkent: Ta'lim.
7. Yusupov, F. (2020). *O'quvchilarning ijodiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantirish usullari*. Toshkent: Fan nashriyoti.